

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Грищенко О. А.,
к.ю.н., доцент, професор кафедри ОДУВС*

ДЕЯКІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ ТА ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В ІНСТИТУТАХ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Реформування кримінально-виконавчої системи в межах кримінально-виконавчого законодавства передбачає удосконалення механізму виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі. Досягнення вказаної мети передбачає перегляд (аналіз) положень кримінально-виконавчого законодавства з точки зору відтворення основної сутності прогресивної системи виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі. Дослідження вказаної мети дозволить сформулювати більш чітке уявлення про заходи вправного впливу на засуджених, диференціювати та індивідуалізувати умови відбування покарання в залежності від тієї чи іншої поведінки засуджених, збільшити роль заходів стимулювання правослужняної поведінки, а отже запропонувати певну правозастосовчу концепцію прогресивної системи.

Слід відзначити, що Кримінально-виконавчий кодекс України (далі - КВК України) містить ряд положень, які покращують правове становище засуджених у виді позбавлення волі, які безпосередньо направлені на досягнення вищевказаної мети. Найбільш цікавими на наш погляд є такі інститути КВК України як: Глава 2. «Правовий статус засуджених» (ст.7); «Виконання покарання у виді позбавлення волі» (Розділ III) Глава 15. «Загальні положення виконання покарання у виді позбавлення волі» (ст. 92, ст.ст. 94-101); Глава 16. «Режим у колоніях та засоби його забезпечення» (ст. 102)» «Умови відбування покарання в колоніях» (ст. ст. 108, 110, 111); «Права засуджених до позбавлення волі» (ст. 120); «Виховний вплив на засуджених до позбавлення волі» (ст.ст. 123, 126, 127, 130, 132, 133); «Особливості відбування покарання в колоніях різних видів» (ст.ст. 138-140, 143). Вищевказані інститути КВК України в певній частині відтворюють сутність прогресивної системи виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі, однак існують підстави стверджувати, що не досконалим та не чітким є визначення порядку та умов виконання та відбування покарання, їхнього безпосереднього впливу на процес виправлення засудженої особи забезпечення її безпеки. Саме кримінально-виконавче законодавство відіграє в цьому важливу роль, оскільки порядок та умови виконання покарання визначаються у цьому законі, а всі підзаконні акти мають не суперечити КВК України, а уточнювати його певні положення. Тому відкритим є питання щодо реального виконання такої мети, як те що виправлення та ресоціалізація мають визначати основний зміст та сутність діяльності держави у сфері виконання покарання. За змістом та сутністю ст. ст. 94-101 КВК України не мають міститися у главі під назвою «Загальні положення виконання покарання у виді позбавлення волі», оскільки їх головною сутністю є саме визначення прогресивної системи виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі. Враховуючи особливе значення та переважне спрямування установ на стимулювання правослужняної поведінки засуджених з перших днів перебування в установі, положення цих норм мають виокремлюватися в особливій главі з відповідною назвою. До того ж посилюватися додатко-

вими положеннями, які розкривають зміст кожного елементу цієї системи. Сьогодні ці положення розкидані по всьому кримінально-виконавчому законодавстві, оскільки на перше місце ставляться дещо інші пріоритети, а не механізм (засоби) досягнення мети виправлення та ресоціалізації засуджених під час відбування покарання. Крім того, доцільно присвятити окремі норми, в яких би визначалися чіткі як матеріальні, так і формальні підстави зміни умов тримання засуджених в межах однієї установи та зміни умов тримання засуджених шляхом переведення до іншої установи.

Виправлення є головною лінією кримінально-виконавчого законодавства, на зазначеному понятті базується більшість норм КВК України. Так, в свою чергу, глава 19 КВК України «Виховний вплив на засуджених до позбавлення волі» визначає наступні напрями виховного впливу: соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі (ст. 123 КВК України); загальноосвітнє і професійно-технічне навчання засуджених до позбавлення волі (ст. 125 КВК України); богослужіння і релігійні обряди в колоніях (128 КВК України); заходи заохочення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі (ст.130 КВК України); заходи стягнення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі (ст. 132 КВК України)[1]. Незважаючи на те що кримінально-виконавчим законодавством в даний час в цілому вироблені основні напрямки (форми) виховного впливу на засуджених до позбавлення волі, однак їх зміст залишається дискусійним. Багато в чому це пов'язано з недоліками правового регулювання цієї сфери діяльності установ і органів кримінально-виконавчої системи, зокрема з нечіткістю та недосконалістю кримінально-виконавчого законодавства. Проведений нами аналіз окремих норм КВК України надав підстав стверджувати, про те, що КВК України містить достатню кількість норм, які визначають положення, щодо напрямків реалізації виховного впливу. Однак деякі з них мають низку не вирішених питань, які стосуються понятійного апарату; певні положення, взагалі не знаходять свого втілення у процесі встановлення критеріїв виправлення. А отже, все це позначається на процесі їх реалізації та потребує негайного втручання, у виді перегляду деяких норм та внесення змін відповідно окремих норм у КВК України.

Література

1. Кримінально-виконавчий кодекс України № 1129-IV: чинне законодавство із змінами та доповн. від 04.11.2018// <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Кримінальний кодекс України № 2341-III: чинне законодавство із змінами та доповн. від 01.01.2020// <https://zakon.rada.gov.ua>

Бєну І. В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ.....	214
Болтянська А. В., Плужник О. І. ДЕТЕРМІНАНТИ КІБЕЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	215
Витяганець О. І. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО.....	216
Воронцов А. В. ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ: ОСНОВНІ ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ.....	218
Говорова Г. В. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЕКОЛОГІЇ.....	220
Грищенко О. А. ДЕЯКІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ ТА ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В ІНСТИТУТАХ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	221
Даніч М. А., Плужник О. І. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОЛИВОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ МАЄ СЕКСУАЛЬНІ ВІДХИЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ.....	222
Калянова О. Д. ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ НАУКОВИХ ЗНАНЬ У ФОРМУВАННІ БЛОКУ ДОКАЗОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ХОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ..	223
Ковальова О., Усатя Г. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ СУДОВО-БАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	225
Козловський В. Г. ОПРЕДЕЛЕНИЕ КРИТЕРИЕВ РАЗГРАНИЧЕНИЯ НАХОДКИ ОТ КРАЖИ И ПРИСВОЕНИЯ НАЙДЕННОЙ ВЕЩИ.....	227
Конопельський В. Я. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ВІД ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	229
Кулик Л. М., Ребрик О. О. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНЮЄ НАСИЛЬНИЦЬКІ ЗЛОЧИНИ.....	232
Кулик Л. М., Шульгіна М. А. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЧИНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ.....	234
Марченко О. А. РОЛЬ СЛІДЧОГО У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧІ ПРОГАЛИНИ.....	235
Меркулова В. О. ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗМІСТУ ТА СУТНОСТІ СИСТЕМНОГО МЕТОДУ ТАКОГО СТИМУЛЮЮЧОГО МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ІНСТИТУТУ, ЯК ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	237
Поліщук Д. Г. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ФАЛЬСИФІКАЦІЮ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.....	239
Резніченко Г. С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ЖІНОК, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, МОЖЛИВОСТІ ПРОЖИВАННЯ ЗА МЕЖАМИ ВИПРАВНОЇ КОЛОНІЇ.....	240
Романюк М. М. ТИПОЛОГІЯ ОСОБИ, ЗДАТНОЇ ВЧИНЯТИ СЕРІЙНІ ВБИВСТВА.....	242
Русавський В. О. ЩОДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НАКЛЕПУ.....	244
Скиба В. Ю. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	245
Старинець Є. А. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ): ДЕЯКІ ЗАКОНОДАВЧІ ПРОБЛЕМИ.....	248
Топали Ю. В. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	249
Фархадов Р. В. ЗЛОЧИННІСТЬ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ В УКРАЇНІ.....	251